

І. Давидова

БІБЛІОТЕКА ЯК ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕСУРС ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ

I. Davydova

THE LIBRARY AS AN INSTITUTIONAL RESOURCE OF THE KNOWLEDGE ECONOMY

У реаліях сьогодення прагнення до розвитку економіки знань в Україні є важливою, але, як здається, нездійсненою метою. Разом з тим, Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» є своєчасним, дієвим інструментом стратегічного бачення вектора та перспектив розвитку українського суспільства відповідно до вимог поствоєнного відродження країни.

Подальший вектор її розбудови тісно пов'язаний із сталим розвитком, важливою складовою якої є суспільство та економіка знань. У цьому сенсі слід зазначити, що ця стратегія не є новою для України. Ще до початку широкомасштабних воєнних дій політика розвитку національної системи господарства на основі економіки знань стала локомотивом розвитку не лише в провідних країнах світу, але й в Україні. Реалізація нового прогресивного ресурсу — знань стала фундаментом для відтворення як матеріального, так і духовного багатства країни.

Економіка знань — це концепція розвитку, у якій інновації та доступ до інформації стимулюють зростання продуктивності праці в різних сферах суспільного розвитку. Відповідно, на окрему увагу заслуговують розробки фахівців Європейського банку реконструкції та розвитку, які розробили Індекс економіки знань (The Economy Knowledge Index), який в 2020 році охопив 138 країн світу і 199 показників, а в 2023 р. — 133 країни.

Україна в цьому рейтингу посідала 56-те місце в 2020 році і 68-ме — в 2023 році. Вимір її продуктивності охоплює основні дані у сфері освіти, інновацій, інформаційних і комунікаційних технологій. Він спрямований на вимірювання багатогранної концепції знання, що дозволяє більш змістовно досліджувати політику знань у різних секторах, зокрема і в бібліотечному секторі.

Підхід до бібліотеки як системи управління знаннями почав формуватись наприкінці другого тисячоліття. І вже в 2001 р. 67-ма Генеральна конференція ІФЛА була присвячена розгляду ролі бібліотечних працівників в управлінні знаннями. Загальний підсумок цієї конференції засвідчив, що бібліотеки збирають, зберігають та передають у користування зафіксовані в документах знання. Вони формують бази знань, документні потоки, займаються пошуком необхідної інформації.

Сучасні інформаційні технології уможливають створення розподілених інформаційних середовищ, у яких об'єктами виступають не лише документи, а й продукти їх аналітико-синтетичної обробки: тексти, фрагменти текстів, фактографічна інформація та знання. Документно-інформаційний та когнітивний рівні соціальних комунікацій, якого сягає бібліотека, розширюють діапазон бібліотечного виробництва: від цілісного документа до його фрагментів, текстів, смислів, знань. Ці зміни пов'язані з розробкою та широким запровадженням дедалі більш гнучких інформаційних режимів і систем, глибокою переробкою документальних потоків, виникненням фактографічних, гіпертекстових, повнотекстових, інформаційних та експертних систем. Вони потребують підвищення долі інтелектуальної праці співробітників бібліотечно-інформаційної сфери.

В умовах диверсифікації об'єктів інформаційної діяльності, дослідники спочатку акцентували увагу на перспективності застосування технологій управління знаннями в бібліотеках, нових підходах до переробки даних, інформації та знань, сучасних технологіях формування баз знань та місці бібліографії в системах управління знаннями. Завдання управління знаннями в бібліотеках традиційно виконували каталогізатори як фахівці з організації знань; бібліографи, які здійснювали довідково-бібліографічне обслуговування та інформування; аналітики, які за допомогою певних індикаторів отримували нове знання.

А нині ми вже досліджуємо питання ефективності використання в цих напрямках технологій штучного інтелекту, концепції «розумної» бібліотеки, застосування технологій віртуальної та доповненої реальності. Бібліотека формує власні системи управління знаннями в ході аналізу інформаційних потоків, пошуку й екстрагуванні інформації, збирання інформаційного контенту.

Система управління знаннями в бібліотеках базується на корпоративних електронних каталогах, які зберігають гетерогенну інформацію (документи, бази даних, знань, карти тощо), репозитаріях, інформаційних профілях дослідників та експертів, фондах виконаних довідок, відповідях на запити, за допомогою яких нові дані та досвід інкорпорується в нову інформацію і стають особистісно значущими для користувача.

Отже, бібліотека являє собою унікальне сховище знань про інформаційне багатство, що зумовлює її важливе місце в інфраструктурі країни. Це дозволяє припустити, що бібліотеки мають стати важливим суб'єктом у розбудові національної системи управління знаннями, відіграти важливу роль у досягненні мети сталого розвитку українського суспільства та економіки знань.

Б. Мирошник

ПРОФЕСІЙНІ РЕСУРСИ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ БІБЛІОТЕКИ ЗВО В УПРАВЛІННІ ЗНАННЯМИ

В. Myroshnyk

PROFESSIONAL RESOURCES AS A COMPONENT OF THE INTELLECTUAL CAPITAL OF UNIVERSITY LIBRARIES IN KNOWLEDGE MANAGEMENT

У сучасному інформаційному суспільстві бібліотеки закладів вищої освіти (далі — ЗВО) виступають не лише як зберігачі знань, але і як активні учасники в управлінні знаннями, формуючи свій інтелектуальний капітал. Інтелектуальний капітал бібліотеки ЗВО складається з декількох ключових елементів, серед яких професійні ресурси відіграють центральну роль. Професійні компетенції працівників, їхній досвід та постійний розвиток стають важливими факторами, що визначають ефективність функціонування бібліотеки в умовах динамічних змін інформаційного середовища.

Управління інтелектуальним капіталом бібліотеки ЗВО охоплює методи й практики, спрямовані на ідентифікацію та розвиток цього капіталу. Інтелектуальний капітал, який використовується або створюється бібліотеками, виходить за межі традиційних фінансових показників і відображає справжню цінність бібліотеки для суспільства.